

Aan de slag met de
Omgevingswet

Routeplanner versie 0.0 Implementatie Omgevingswet Gemeenten

11 juli 2016

Ondersteuning implementatie Omgevingswet

In aanloop naar de Omgevingswet zijn veel overheden al begonnen met het opstellen van een plan van aanpak voor de implementatie en/of implementatiestrategie. Het programma Aan de slag met de Omgevingswet heeft deze digitale routeplanner ontwikkeld om gemeenten hiermee te helpen.

De routeplanner is een levend instrument dat u kan helpen om uw eigen route voor de implementatie van de Omgevingswet te plannen. Om goede en relevante ondersteuning te bieden wordt de routeplanner samen met toekomstige gebruikers doorontwikkeld. U helpt ons daarbij door opmerkingen of aanvullingen te sturen via www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/contact.

Hou www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl in de gaten voor de laatste versie.

Leeswijzer

De Routeplanner bestaat uit 4 sporen namelijk: Implementatie Omgevingswet, Verkiezingen, Begrotingscyclus en het Wetgevingstraject (indicatief). Voor meer achtergrondinformatie over de stappen bij de sporen klik op de blokken. Voor het selecteren van een nieuw blok dient u het openstaande blok eerst te sluiten.

De printinstellingen voor de routeplanner zijn zo ingesteld dat deze meteen is uit te printen. Bij het printen wordt ook alle achtergrondinformatie meegenomen. Mocht het printen niet goed gaan stel uw printinstellingen als volgt in: Af te drukken pagina's: 1 - 4 ; 25 – 27. A3 of A4, Passend, liggend, kleur.

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ			Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ		
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ					
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ			Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners						Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners														
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ			Inventariseren bestaand beleid ⓘ			Voorbereiding ⓘ			Voorontwerp			Ontwerp			Vaststelling								
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ			In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen						Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen														
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ						Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ			Implementeren digitalisering, waaronder DSO														
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ			Opstellen (strategisch) personeelsplan			Ontwikkelen gevraagde competenties			Doorontwikkelen gevraagde competenties														

Verkiezingen

Verkiezingen													Tweede Kamer 15-3-2017															Gemeenteraad 21-3-2018															Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019		
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																					
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken								Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen			Consultatie en voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing			Consultatie & voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: defeniëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ												Opstellen p inclusief											
Programmamonitoring																									mo											
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerk												mmplan: deelprogramma's, projecten en andere activi- teiten											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ												Herijken programma- plan ⓘ											
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke de organisatie en we												Opstellen voort- gangsrapportage ⓘ											
D. Digitalisering ⓘ																									Opstellen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact gedrag en competen												Ontwerp											
																									Vaststelling											
																									Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen											
																									Implementeren digitalisering, waaronder DSO											
																									Doorontwikkelen gevraagde competenties											
																									Gemeente- raad 21-3-2018											
																									Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019											

Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave

In het plan van aanpak wordt beschreven, het wat, waarom en het hoe. Wat is de opgave (scope van de opgave), waarom (aanleiding en consequenties) doen we dit en hoe gaan we het aanpakken (organisatie van het proces).

Wat
In het plan van aanpak wordt de scope van de opgave bepaald. Blijft de scope beperkt tot de implementatie van de Omgevingswet in de eigen organisatie (werkprocessen, cultuur, houding en gedrag, ICT) of gaat het ook over concrete producten zoals een Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Waarom
Een korte beschrijving van de doelen van de wet en de consequenties daarvan voor de betreffende organisatie. Dit doen we omdat we op tijd klaar willen zijn om naar de letter en geest van de Omgevingswet te kunnen werken als deze van kracht wordt.

Hoe
Dit betreft de wijze waarop het proces wordt georganiseerd. Waarin onder meer de vraag moet worden gesteld of de gemeente een projectleider aanwijst en projectgroep instelt. De samenstelling van de projectgroep moet ook worden bepaald. Dat is mede afhankelijk van de scope van de opgave. Hoe lopen de verantwoordingslijnen, wie is opdrachtgever? Relatie met bestuur en betrokkenheid. Eerste opzet van fasering van de aanpak. Bijvoorbeeld:
2016: Bewustwording en verdieping
2017: Voorbereiding en verandering
2018: Realisatie en verankering.
2019: Evaluatie en verbetering

Verkiezingen

Verkiezingen																																				
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota												Programma- begroting												Voorjaarsnota												Programma- begroting												Voorjaarsnota												Programma- begroting											
----------	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	2016												2017												2018																																			
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec																								
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																																											
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Aanvullingswet natuur	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Aanvullingswet grond	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven												Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies																																			
Ministeriële regelingen	Voorbereiden												Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit													Schrijven												Toetsen												Consultatie en voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies											
Invoeringsbesluit													Schrijven												Toetsing												Consultatie & voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies											

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering																																																											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																																																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																																																																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programma-				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programma-plan ⓘ																																																			
Programmamonitoring																									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ																																																											
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerking												Opleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners																																																											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				In bes...				Ontwerp				Vaststelling																																																											
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke de organisatie en wer...												Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen																																																											
D. Digitalisering ⓘ																									Implementeren digitalisering, waaronder DSO																																																											
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact gedrag en competen...												Doorontwikkelen gevraagde competenties																																																											
Verkiezingen																									Gemeente-raad 21-3-2018												Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019																																															
Begrotingscyclus																									Voorjaarsnota												Programma-begroting																																															
Wetgevingstraject (indicatief)																																																																																				
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																																																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken																																																																							
Aanvullingswet natuur													Schrijven																																																																							
Aanvullingswet grond													Schrijven												Toetsing, consu...																																																											
Invoeringswet													Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																																			
Uitvoerings-AMvB's													Schrijven												Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies																																															
Ministeriële regelingen													Voorbereiden												Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Technische notificatie																																			
Aanvullingsbesluit																									Schrijven												Toetsen												Consultatie en voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit																																					Schrijven												Toetsing												Consultatie & voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies											

Opstellen startnotitie: definiëren ambities

In de startnotitie beschrijft de betrokken organisatie op hoofdlijnen haar visie, ambitie, strategie en koers ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet. De startnotitie dient te worden vastgesteld, waarna deze nader kan worden uitgewerkt in het programmaplan.

Ambitie bepalen

Voor het bepalen van de ambitie bij de implementatie kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de door de VNG opgestelde archetypen/insteken:

1. Consolidierend: de gemeente gebruikt de Omgevingswet in eerste instantie alleen om de wettelijk noodzakelijke wijzigingen door te voeren;
2. Selectief: de gemeente gebruikt de Omgevingswet om lokaal op onderdelen het verschil te maken;
3. Calculerend: de gemeente gebruikt de Omgevingswet waar dit aanwijsbaar voordeel oplevert en waar verandering wordt nagestreefd;
4. Vernieuwend: de gemeente gebruikt de Omgevingswet om een forse vernieuwingsslag door te voeren

Wat kun je al doen?

Naast het bepalen van de ambitie is het zaak om:

- Een raming van het benodigde budget op te stellen en het proces in gang te zetten voor reservering.
- Een impactanalyse uit te voeren van het effect van de Omgevingswet voor de eigen organisatie. Wat betekent de Omgevingswet voor:
 - de organisatiestructuur,
 - samenwerking met de Omgevingsdienst,
 - relatie met de andere overheden,
 - de werkprocessen,
 - de ICT,
 - de medewerkers (competenties, houding en gedrag).

De VNG heeft hiervoor [vragenlijst](#) ontwikkeld die als handvat kan dienen bij de uitvoering van een impactanalyse.

- Een stakeholdersanalyse uitvoeren. In beeld brengen van de partijen waarmee wordt samengewerkt en onder de Omgevingswet mee wordt samengewerkt. Als gevolg van de verbreding van de scope onder de Omgevingswet zullen er meer partijen zijn waarmee contacten moeten worden onderhouden. Naast een externe stakeholderanalyse is het ook goed om de interne samenwerking in beeld te brengen.

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ			Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ		
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ					
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerking						In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen						Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ			In beeld brengen van bestaand beleid ⓘ									Ontwerp			Vaststelling								
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ						In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen						Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen											
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ						Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ						Implementeren digitalisering, waaronder DSO											
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ						Opstellen (strategisch) personeelsplan						Ontwikkelen gevraagde competenties						Doorontwikkelen gevraagde competenties					

Organiseren financiële dekking
 Financiële dekking dient tijdig te worden geregeld, zodat het in de begroting kan worden opgenomen.

Verkiezingen

Verkiezingen													Tweede Kamer 15-3-2017															Gemeenteraad 21-3-2018															Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019		
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	2016												2017												2018											
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven			Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																				
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven			Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																				
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven			Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken									Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Voorbereiden			Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Technische notificatie																				
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen			Consultatie en voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing			Consultatie & voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering																																																											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																																																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																																																																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ												Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ												Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten												Herijken programmaplan ⓘ												Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten												Herijken programmaplan ⓘ											
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ												Opstellen voortgangsrapportage ⓘ																								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ																																			

A. Bestuurlijke keten ⓘ

B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ

C. Processen en organisatie ⓘ

D. Digitalisering ⓘ

E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ

Verkiezingen

Verkiezingen

Begrotingscyclus

Gemeente

Wetgevingstraject (indicatief)

Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																																											
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken																																															
Aanvullingswet natuur	Schrijven																																																											
Aanvullingswet grond	Schrijven												Toetsing, const																																															
Invoeringswet	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven												Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies																																			
Ministeriële regelingen	Voorbereiden												Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit													Schrijven												Toetsen												Consultatie en voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies											
Invoeringsbesluit													Schrijven												Toetsing												Consultatie & voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies											

Opstellen programmaplan, inclusief begroting

Het programma is een soort van paraplu boven de verschillende projecten. Daarbij is het een afweging of concrete implementatie producten zoals een Omgevingsvisie en Omgevingsplan wel onder eenzelfde programmastructuur moeten worden gebracht. Het programma kan zich ook beperken tot de procesmatige implementatie van de Omgevingswet binnen de organisatie. In dat geval gaat het over projecten als:

- ICT;
- Inrichting van de werkprocessen;
- Competenties van medewerkers en opleidingsplannen;
- Inrichting van de organisatie en samenwerking met andere overheden (bijvoorbeeld de relatie met de Omgevingsdiensten, wat leg ik waar neer)

Programmaplan:
Het programmaplan is een gedetailleerde uitwerking van de startnotitie. Hiermee wordt het programma gereed gemaakt voor uitvoering. Het programmaplan bevat onder andere:

- Programmaorganisatie
- Besturingscriteria (zoals tempo, haalbaarheid, efficiëntie)
- Financiële paragraaf

Daarnaast bevat het programmaplan, afhankelijk van het gekozen ambitieniveau, een uitwerking van activiteiten en organisatie in verschillende sporen:

- Bestuurlijke keten
- Beleidsvisie en instrumenten
- Processen en organisatie
- ICT voorzieningen
- Cultuur, gedrag en competenties
- Interne en externe communicatie over de uitvoering van het Programmaplan
- Planning
- Inzet personeel
- Monitoring

Opstellen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
Ontwerp						Vaststelling					
Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen											
Implementeren digitalisering, waaronder DSO											
Doorontwikkelen gevraagde competenties											
Gemeenteraad 21-3-2018						Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019					

Voorjaarsnota						Programma-begroting					
Parlementaire behandeling											
Parlementaire behandeling											
Parlementaire behandeling											

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering																																																											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																																																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																																																																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ												Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ												Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten												Herijken programmaplan ⓘ												Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten												Herijken programmaplan ⓘ											
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ												Opstellen voortgangsrapportage ⓘ																								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ																																			
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerking												In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen												Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen												Overleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners																																			
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ												In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen												Ontwerp												Vaststelling																																			
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ												In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen												Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen																																															
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ												Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ												Implementeren digitalisering, waaronder DSO																																															
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ												Opstellen (strategisch) personeelsplan												Ontwikkelen gevraagde competenties												Doorontwikkelen gevraagde competenties																																			

Herijken Programmaplan

Op basis van inzichten uit de voortgangsrapportage en nieuwe informatie over de inhoud en ontwikkeling van de AMvB's, ministeriële regelingen, overgangsregelgeving kan het programmaplan verder worden aangescherpt voor de volgende fase.

Verkiezingen

Verkiezingen													Tweede Kamer 15-3-2017																								Gemeenteraad 21-3-2018																								Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019											
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota												Programma-begroting												Voorjaarsnota												Programma-begroting												Voorjaarsnota												Programma-begroting											
----------	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	2016												2017												2018																																			
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec																								
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																																											
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Aanvullingswet natuur	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Aanvullingswet grond	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies												Parlementaire behandeling																							
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven												Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies																																			
Ministeriële regelingen	Voorbereiden												Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit													Schrijven												Toetsen												Consultatie en voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies											
Invoeringsbesluit													Schrijven												Toetsing												Consultatie & voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies											

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ			
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ							
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ				Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners								Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				Inbrengen in bestuursbesluit								Ontwerp				Vaststelling							
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke de organisatie en werkwijzen												Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen											
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ								Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ								Implementeren digitalisering, waaronder DSO							
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ				Opstellen (strategisch) personeelsplan				Ontwikkelen gevraagde competenties								Doorontwikkelen gevraagde competenties							

Opstellen monitoringsplan

Het monitoringsplan helpt om de voortgang van het programma te volgen. Een monitoringsplan beschrijft op welke wijze de resultaten (output) van projecten en de baten (outcome) van het programma worden gemeten.

Verkiezingen

Verkiezingen													Tweede Kamer 15-3-2017																Gemeenteraad 21-3-2018																Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019			
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

Wetgevingstraject	2016												2017												2018											
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																					
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken								Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen		Consultatie en voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing				Consultatie & voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																					

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ			
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ							
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ				Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners								Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				In bespreking								Ontwerp				Vaststelling							
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke de organisatie en werkwijzen												Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen											
D. Digitalisering ⓘ													Implementeren digitalisering, waaronder DSO ⓘ								Implementeren digitalisering, waaronder DSO ⓘ															
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ				Opstellen (strategisch) personeelsplan				Ontwikkelen gevraagde competenties				Doorontwikkelen gevraagde competenties											

Opstellen voortgangsrapportage

De voortgangsrapportage geeft inzicht in de voortgang ten opzichte van het programmaplan, de behaalde resultaten en de bijdrage aan programmadoelstellingen. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van het monitoringsplan. Indien nodig kan het programmaplan op basis van de voortgangsrapportage worden herijkt.

Verkiezingen

Verkiezingen													Tweede Kamer 15-3-2017																Gemeenteraad 21-3-2018				Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019			
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																					
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMVB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken								Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Vorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen		Consultatie en voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing				Consultatie & voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																					

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ			Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ		
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ					
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ			Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners						Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners														
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ			Inventariseren bestaand beleid ⓘ			Voorbereiding ⓘ			Voorontwerp			Ontwerp			Vaststelling								
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke de organisatie en wer...									Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen														
D. Digitalisering ⓘ																			Implementeren digitalisering, waaronder DSO																	
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ			Opstellen (strategisch) personeelsplan			Ontwikkelen gevraagde competenties			Doorontwikkelen gevraagde competenties														

A. Bestuurlijke keten
 Onder de Omgevingswet zal in diverse processen de samenwerking tussen bestuurlijke partners intensiveren zoals bij vergunningverlening; toezicht- en handhaving en de beleids- en planningsprocessen.

Verkiezingen

Verkiezingen													Tweede Kamer 15-3-2017															Gemeenteraad 21-3-2018															Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019		
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																					
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken								Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen			Consultatie en voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing			Consultatie & voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ			
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ							
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ				Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners								Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				Inventariseren bestaand beleid ⓘ				Voorbereiding ⓘ				Voorontwerp				Ontwerp				Vaststelling			
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke de organisatie en wer...																Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen							
D. Digitalisering ⓘ																													Implementeren digitalisering, waaronder DSO							
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact gedrag en competen...																Doorontwikkelen gevraagde competenties							
Verkiezingen																													Gemeente-raad 21-3-2018				Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019			

Oriënteren op samenwerkingspartners

Hierbij gaat het om bestuurlijke samenwerking met het doel om de ambities op het gebied van de implementatie van de Omgevingswet te realiseren. Onder de bestuurlijke keten verstaan we de Rijksoverheid (inclusief uitvoeringsorganisaties als Rijkswaterstaat), provincies, gemeenten, waterschappen en omgevingsdiensten. Ook veiligheidsregio's en GGD's zijn bij de Omgevingswet betrokken.

De gemeente bepaalt met de (regionale) partijen in de bestuurlijke keten de ambitie voor de samenwerking in de regio en hoe deze vorm te geven. Het is van belang de gemeenteraad op tijd te betrekken bij het bepalen van deze ambitie.

Meer informatie over rol gemeenteraad in Omgevingswet leest u op de [website van de VNG](#).

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

Wetgevingstraject	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																					
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken								Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen		Consultatie en voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing				Consultatie & voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																					

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ			Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ		
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ					
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ			Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners						Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners														
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ		Inventariseren bestaand beleid ⓘ		Voorbereiding ⓘ			Voorontwerp			Ontwerp			Vaststelling										
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ			In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen						Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen														
D. Digitalisering ⓘ																			Implementeren digitalisering, waaronder DSO																	
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact gedrag en competente									Doorontwikkelen gevraagde competenties														

B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan

De nieuwe Omgevingswet introduceert zes nieuwe kerninstrumenten die in de plaats komen van huidige instrumenten zoals structuurvisies en bestemmingsplannen. Voor gemeenten betreft het de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Achtergrondinformatie

- <http://www.omgevingswetportaal.nl/publicaties/documenten/magazines/2015/08/e-book-omgevingswet-in-themas/e-book>
- <http://www.omgevingswetportaal.nl/praktijk/pilots-vooruitlopend-op-de-omgevingswet/pilots-omgevingsvisie>
- <http://www.omgevingswetportaal.nl/praktijk/pilots-vooruitlopend-op-de-omgevingswet/pilots-omgevingsplan>

Verkiezingen

Verkiezingen																									Gemeenteraad 21-3-2018												Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019											
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota												Programma-begroting												Voorjaarsnota												Programma-begroting											
----------	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	2016												2017												2018											
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven			Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																				
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven			Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																				
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven			Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies																										
Ministeriële regelingen	Voorbereiden			Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Technische notificatie																				
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen			Consultatie en voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing			Consultatie & voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ			
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ							
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ				Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners								Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				Inventariseren bestaand beleid ⓘ				Voorbereiding ⓘ				Voorontwerp				Ontwerp				Vaststelling			
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ								In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen								Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen							
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in...																Oriënteren digitalisering, waaronder DSO							
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ																				Ontwikkelen gevraagde competenties			

Opstellen Plan van Aanpak

De Omgevingswet introduceert zes nieuwe kerninstrumenten die in de plaats komen van huidige instrumenten zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

Gemeenten
Een goede start voor zowel een Omgevingsvisie als een Omgevingsplan is het opstellen van een integraal plan van aanpak. Dit plan van aanpak geeft inzicht in de doelstellingen van de gemeente met betrekking tot de ontwikkeling van een Omgevingsvisie- en Omgevingsplan en daarnaast in hoe, wanneer en met wie de gemeente deze doelstellingen wil bereiken.

Het plan van aanpak dient te worden vastgesteld door het college van B&W en de gemeenteraad.

Verkiezingen

Verkiezingen																																					Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019			
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota				Programma-begroting								Begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	-----------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																					
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken								Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen		Consultatie en voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing				Consultatie & voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																					

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ			Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ		
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ					
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ			Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners						Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners														
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ			Inventariseren bestaand beleid ⓘ			Voorbereiding ⓘ			Voorontwerp			Ontwerp			Vaststelling								
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ			In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen						Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen														
D. Digitalisering ⓘ																			Implementeren digitalisering, waaronder DSO																	
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact gedrag en competenties									Doorontwikkelen gevraagde competenties														
Verkiezingen																			Gemeenteraad 21-3-2018									Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019								

Inventariseren bestaand beleid

Beleed op rij: Na het opstellen van een plan van aanpak kan worden gestart met een inventarisatie en analyse van alle huidige bestemmingsplannen, beleidsvisies en gemeentelijke verordening. Waar zit overlap en waar zitten mogelijke knelpunten bij de overgang naar een Omgevingsplan en een Omgevingsvisie? Door het bestaande beleid vroegtijdig op een rij te zetten, kunnen mogelijke knelpunten zoals elkaar tegensprekende verordeningen, maar ook kansen voor versnelling of doorgang van gewenste ruimtelijke initiatieven binnen de gemeente worden geïdentificeerd. De opbrengsten van deze analyse vormen waardevolle input voor de volgende fase, waarin gestart kan worden met het proces om te komen tot een Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Verkiezingen

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting				Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																					
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMVB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken								Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen		Consultatie en voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing				Consultatie & voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																					

	2016												2017												2018																																																											
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec																																																
Implementatie Omgevingswet	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering																																																											
Fase in verandertraject																																																																																				
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																																																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																																																																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ												Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ												Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten												Herijken programmaplan ⓘ												Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten												Herijken programmaplan ⓘ											
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ												Opstellen voortgangsrapportage ⓘ												Opstellen voortgangsrapportage ⓘ																																															
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ												Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners												Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners																																															
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ												Inventariseren bestaand beleid ⓘ												Voorbereiding ⓘ												Voorontwerp												Ontwerp												Vaststelling											
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ												In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen												Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen																																															
D. Digitalisering ⓘ																																					Implementeren digitalisering, waaronder DSO																																															
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact gedrag en competenties ⓘ																								Doorontwikkelen gevraagde competenties																																															
Verkiezingen																																					Gemeenteraad 21-3-2018												Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019																																			
Begrotingscyclus													Voorjaarsnota												Programma-begroting												Voorjaarsnota												Programma-begroting																																			
Wetgevingstraject (indicatief)																																																																																				
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																																																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken																																																																							
Aanvullingswet natuur	Schrijven																																																Parlementaire behandeling																																			
Aanvullingswet grond	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken																																				Parlementaire behandeling																																			
Invoeringswet	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies																								Parlementaire behandeling																																			
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven												Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies																																																											
Ministeriële regelingen	Voorbereiden												Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken												Technische notificatie																																															
Aanvullingsbesluit													Schrijven												Toetsen												Consultatie en voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies																																			
Invoeringsbesluit													Schrijven												Toetsing												Consultatie & voorhang												Advies Raad van State en verwerken advies																																			

Voorbereiding

Gemeenten - Omgevingsvisie

Na vaststelling van het Plan van Aanpak is het opstellen van een Nota van Uitgangspunten de volgende stap. Deze Nota van Uitgangspunten dient te worden vastgesteld door de gemeenteraad. De volgende richtinggevendende vragen helpen bij het opstellen van de Nota van Uitgangspunten.

1. Stel je de Omgevingsvisie alleen voor je eigen gemeente op of in samenwerking met andere gemeenten?
2. Op welke periode heeft de Omgevingsvisie betrekking?
3. Wat is de reikwijdte van de Omgevingsvisie?
4. In hoeverre en op welke wijze betrek je stakeholders bij het opstellen van de Omgevingsvisie?
5. Waar ligt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Omgevingsvisie?
6. Welke vorm krijgt de Omgevingsvisie?

Na vaststelling van de Nota van Uitgangspunten kan worden gewerkt aan een concept-voorontwerp van de Omgevingsvisie. Dit concept-voorontwerp dient aan het eind van de voorbereidingsfase te worden vastgesteld door het college van B&W.

Gemeenten - Omgevingsplan

Parallel aan en in nauwe samenhang met de ontwikkeling van de Omgevingsvisie kan gestart worden met het opstellen van een Omgevingsplan.

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ			Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ		
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ					
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ			Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners						Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners														
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ		Inventariseren bestaand beleid ⓘ		Voorbereiding ⓘ			Voorontwerp			Ontwerp			Vaststelling										
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ			In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen						Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen														
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ						Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ			Implementeren digitalisering, waaronder DSO														
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact gedrag en competenties ⓘ									Doorontwikkelen gevraagde competenties														

C. Processen en organisatie

De Omgevingswet staat voor integraal en zaakgericht werken. Deze werkwijze kan ertoe leiden dat werkprocessen binnen een organisatie niet meer actueel zijn of dat er een behoefte ontstaat aan meer verbinding met de werkprocessen van ketenpartners (zoals omgevingsdiensten). De Omgevingswet vraagt niet om een reorganisatie van een overheidsorganisatie. Aanpassen van processen en organisatie zijn in het licht van de Omgevingswet zinvol als dat leidt tot betere en snellere besluitvorming.

Verkiezingen

Verkiezingen																									Gemeenteraad 21-3-2018												Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019											
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota												Programma-begroting			Voorjaarsnota												Programma-begroting			Voorjaarsnota												Programma-begroting		
----------	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

Wetgevingstraject	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																					
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken								Advies Raad van State en verwerken advies																							
Ministeriële regelingen	Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen		Consultatie en voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing				Consultatie & voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies																					

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ			Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ		
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ					
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ			Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners						Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners														
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ			Inventariseren bestaand beleid ⓘ			Voorbereiding ⓘ			Voorontwerp			Ontwerp			Vaststelling								
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ			In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen						Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen														
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ						Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ			Implementeren digitalisering, waaronder DSO														
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact gedrag en competenties ⓘ									Doorontwikkelen gevraagde competenties														

Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen

Onder processen en organisaties verstaan we onder andere afstemming tussen en inrichting van sturing, beleidsvorming en uitvoering, maar ook de relevante bedrijfsvoeringdomeinen: informatisering, organisatieontwikkeling/HRM, communicatie, juridische zaken, financiën.

De resultaten van een uitgevoerde impactanalyse kunnen inzicht verschaffen waar een aanpassing van deze werkprocessen en organisatie wenselijk kan zijn.

Verkiezingen

Verkiezingen																									Gemeenteraad 21-3-2018												Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019											
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota												Programma-begroting												Voorjaarsnota												Programma-begroting												Voorjaarsnota												Programma-begroting											
----------	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	2016												2017												2018											
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven			Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																				
Aanvullingswet natuur	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Aanvullingswet grond	Schrijven			Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																				
Invoeringswet	Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies						Parlementaire behandeling																	
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven			Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken						Advies Raad van State en verwerken advies																										
Ministeriële regelingen	Voorbereiden			Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Technische notificatie																				
Aanvullingsbesluit	Schrijven						Toetsen			Consultatie en voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							
Invoeringsbesluit	Schrijven						Toetsing			Consultatie & voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies																							

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ			
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ							
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ				Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners								Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				Inventariseren bestaand beleid ⓘ				Voorbereiding ⓘ				Voorontwerp				Ontwerp				Vaststelling			
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ								In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen								Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen							
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ								Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ								Implementeren digitalisering, waaronder DSO							
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ				Opstellen (strategisch) personeelsplan				Ontwikkelen gevraagde competenties								Doorontwikkelen gevraagde competenties							

Verkiezingen

Verkiezingen																																					Gemeenteraad 21-3-2018																								Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019											
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente													Voorjaarsnota								Programma-begroting															
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer									
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven		Toetsing, consultatie en verwerken							
Aanvullingswet natuur	Schrijven									
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken					
Invoeringswet	Schrijven									
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken					
Ministeriële regelingen	Voorbereiden									
Aanvullingsbesluit	Schrijven									
Invoeringsbesluit										

D. Digitalisering

Digitalisering is een belangrijk hulpmiddel voor een goede en eenvoudige uitvoering van de Omgevingswet. Het stelt initiatiefnemers in staat om sneller te beschikken over informatie over zowel de kwaliteit van de fysieke leefomgeving als over de regels die daar gelden. Hierdoor kunnen onderzoekslasten worden verlaagd. Het stelt burgers, bedrijven en overheden in staat om eenvoudiger informatie met elkaar uit te wisselen. En digitalisering biedt kansen om besluitvorming te versnellen en te verbeteren. Goede digitale ondersteuning draagt bij aan de doelstelling om te komen tot vermindering van de administratieve lasten van burgers en bedrijven.

Voor de uitvoering van de Omgevingswet is het belangrijk dat de juiste informatie over een bepaald gebied met één klik op de kaart beschikbaar is voor de gebruiker. Daarom wordt tot 2024 gewerkt aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het Digitaal Stelsel wordt verdeeld in:

- Eén loket met gebruikerstoepassingen die op een gestandaardiseerde manier informatie aanbieden die initiatiefnemers, belanghebbenden en bevoegde gezagen, in de praktijk nodig hebben om zich te informeren of te oriënteren.
- Een centrale informatie-infrastructuur, waarvoor heldere afspraken en digitale standaarden gelden, om overzicht en inzicht te kunnen bieden.
- Informatiehuizen die op de informatie-infrastructuur aangesloten zijn en die vanuit verschillende beleidsvelden (zoals water, bodem, lucht, geluid, etc.) op een gestandaardiseerde manier informatie ontsluiten.

Het DSO ondersteunt de informatie-uitwisseling met inwoners en bedrijven, maar ook de processen voor planvorming, vergunningverlening, toezicht en handhaving bij de overheid zelf. Ook bij gemeenten. Gemeenten zijn niet alleen gebruikers, maar ook belangrijke leveranciers van informatie aan het stelsel.

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ			
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ							
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ				Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners								Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				Inventariseren bestaand beleid ⓘ				Voorbereiding ⓘ				Voorontwerp				Ontwerp				Vaststelling			
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ								In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen								Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen							
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ								Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ				Implementeren digitalisering, waaronder DSO											
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ				Opstellen (strategisch) personeelsplan				Ontwikkelen gevraagde competenties				Doorontwikkelen gevraagde competenties											

Verkiezingen

Verkiezingen																																					Gemeenteraad 21-3-2018																Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019			
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente													Voorjaarsnota								Programma-begroting							
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken																															
Aanvullingswet natuur	Schrijven																																			
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken																															
Invoeringswet	Schrijven																																			
Uitvoerings-AMVB's	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken																															
Ministeriële regelingen	Voorbereiden																																			
Aanvullingsbesluit													Schrijven																							
Invoeringsbesluit																	Advies Raad van State en verwerken advies																			

Verdieping in digitaliseringsopgave, waaronder DSO

Digitalisering van de Omgevingswet is gericht op twee verbeteringen. Ten eerste op betere informatievoorziening: de beschikbaarheid van de juiste informatie op het juiste moment en hergebruik van informatie. Ten tweede op het beter ondersteunen van processen van de actoren die de wet uitvoeren, zoals het ondersteunen van een digitale aanvraag.

Vanaf 2019 hebben gemeenten een aantal voorzieningen nodig om met de Omgevingswet te kunnen werken. Het gaat onder meer om een webportaal (voor toegang tot het DSO), een landelijke registratie van omgevingsdocumenten (voor inzicht in geldende regels), het Informatiehuis Ruimte en een gegevenscatalogus (een overzicht van diensten die via het stelsel worden geboden). Daarnaast worden de bestaande voorzieningen Omgevingsloket Online (OLO), Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) en Ruimtelijke plannen geschikt gemaakt voor de Omgevingswet.

Gemeenten kunnen zich al voorbereiden op het Digitaal Stelsel. Door:

- Het gesprek daarover te voeren met bestuurders, verantwoordelijk managers en ICT'ers;
- Na te denken of de Omgevingswet impact heeft op het takenpakket dat de gemeente heeft belegd bij de Omgevingsdienst. Welke taken worden straks door de Omgevingsdienst uitgevoerd en welke informatie-uitwisseling met de gemeente hoort hier bij?
- Na te gaan of de gemeente al I-projecten in de portfolio heeft benoemd en of er stappen gezet om daar via de begroting geld voor te reserveren.
- Te bezien of de basis op orde is: Hebben de basisregistraties de goede kwaliteit? Hoe ver is de gemeente met zaakgericht werken?

Een stapsgewijze ontwikkeling van de digitalisering is van belang voor een goede projectbeheersing.

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ			Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ			Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten						Herijken programmaplan ⓘ		
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ									Opstellen voortgangsrapportage ⓘ					
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ			Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners						Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners														
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ		Inventariseren bestaand beleid ⓘ		Voorbereiding ⓘ			Voorontwerp			Ontwerp			Vaststelling										
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ			In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen						Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen														
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ						Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ			Implementeren digitalisering, waaronder DSO														
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ			Opstellen (strategisch) personeelsplan			Ontwikkelen gevraagde competenties			Doorontwikkelen gevraagde competenties														

Verkiezingen

Verkiezingen																									Gemeenteraad 21-3-2018												Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019											
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente	Voorjaarsnota												Programma-begroting												Voorjaarsnota												Programma-begroting											
----------	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken																							
Aanvullingswet natuur	Schrijven																								Parlementaire behandeling											
Aanvullingswet grond	Schrijven												Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken												Parlementaire behandeling											
Invoeringswet	Schrijven																								Parlementaire behandeling											
Uitvoerings-AMVB's	Schrijven												Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken												Advies Raad van State en verwerken advies											
Ministeriële regelingen	Voorbereiden												Schrijven						Toetsing, consultatie en verwerken						Technische notificatie											
Aanvullingsbesluit													Schrijven						Toetsen			Consultatie en voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies											
Invoeringsbesluit													Schrijven						Toetsing			Consultatie & voorhang			Advies Raad van State en verwerken advies											

Voorbereiding digitalisering, waaronder DSO

VIVO: Verkenning Informatie Voorziening Omgevingswet

Om er voor te zorgen dat de werkprocessen en informatievoorziening bij gemeenten vanaf 2018 zo goed mogelijk aansluiten op het Digitaal Stelsel is een verkenning uitgevoerd naar de noodzakelijke veranderingen in de gemeentelijke informatievoorziening. VIVO geeft, net als VISD (Verkenning Informatievoorziening Sociaal Domein) dat deed, inzicht in de gewenste en noodzakelijke veranderingen bij gemeenten als gevolg van de Omgevingswet. Ook geeft het inzicht in de gevolgen voor het gemeentelijk applicatielandschap (GEMMA) in de volle breedte: processen, informatie-architectuur, informatiemodellen, gegevensmanagement en functionaliteit. In de verkenning zijn (informatie-)processen van gemeenten beschreven en is de relatie met ketenpartners, zoals de Omgevingsdiensten, geanalyseerd. Daarnaast is de rol van gemeenten bij het leveren van gegevens en het afnemen van informatie van de informatiehuizen uitgewerkt. VIVO bevat een lijst van acties/projecten die gemeenten gaan oppakken, daarbij ondersteund door VNG. Hiermee kunnen gemeenten zich voorbereiden op de komende veranderingen en ook de beoogde voordelen behalen.

[Meer informatie](#) over de eerste resultaten van de VIVO.

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ			
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ							
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ				Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners								Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				Inventariseren bestaand beleid ⓘ				Voorbereiding ⓘ				Voorontwerp				Ontwerp				Vaststelling			
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ								In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen								Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen							
D. Digitalisering ⓘ																	Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ								Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ								Implementeren digitalisering, waaronder DSO			
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ				Opstellen (strategisch) personeelsplan				Ontwikkelen gevraagde competenties								Doorontwikkelen gevraagde competenties							

Verkiezingen

Verkiezingen																																					Gemeenteraad 21-3-2018																Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019			
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente													Voorjaarsnota								Programma-begroting															
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken																							
Aanvullingswet natuur													Schrijven																							
Aanvullingswet grond													Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken																			
Invoeringswet													Schrijven																							
Uitvoerings-AMVB's													Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies															
Ministeriële regelingen													Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie											
Aanvullingsbesluit													Schrijven				Toetsen				Consultatie en voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies											
Invoeringsbesluit																	Schrijven				Toetsing				Consultatie & voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies							

E. Cultuur, gedrag en competenties

Werken volgens de Omgevingswet betekent meer integraal en minder sectorgericht werken, in een andere interactie met burgers, ondernemers en andere partijen. Dit vraagt mogelijk om veranderingen in cultuur en gedrag en ontwikkeling van (nieuwe) competenties van betrokken medewerkers.

De Omgevingswet biedt veel mogelijkheden voor maatwerk voor inhoud en eigen beleid. Dit vraagt dat medewerkers naast inhoudelijke kennis ook beschikken over vaardigheden om op een goede manier invulling te geven aan de instrumenten. De Omgevingswetbenadering vraagt om:

- integraal denken en handelen
- meer samenwerking binnen en tussen organisaties
- meer meedenken met initiatiefnemers.

Dit samen met de omgeving waar het initiatief plaatsvindt.

2016												2017												2018											
jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec

Implementatie Omgevingswet

Fase in verandertraject	2016 - jaar van Verdieping en Verbreding												2017 - jaar van Voorbereiding en Verandering												2018 - jaar van Realisatie en Verankering											
1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet?	Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave ⓘ																																			
2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?													Opstellen startnotitie: definiëren ambities ⓘ																							
3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?													Organiseren financiële dekking ⓘ				Opstellen programmaplan, inclusief begroting ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ				Uitvoeren programmaplan: deelprogramma's, projecten en andere activiteiten				Herijken programmaplan ⓘ			
Programmamonitoring													Opstellen monitoringsplan ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ								Opstellen voortgangsrapportage ⓘ							
A. Bestuurlijke keten ⓘ													Oriënteren op samenwerkingspartners ⓘ				Overleggen met mogelijke samenwerkingspartners								Vastleggen afspraken met mogelijke samenwerkingspartners											
B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan ⓘ													Opstellen Plan van Aanpak ⓘ				Inventariseren bestaand beleid ⓘ				Voorbereiding ⓘ				Voorontwerp				Ontwerp				Vaststelling			
C. Processen en organisatie ⓘ													Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen ⓘ								In beeld brengen en ontwikkelen van mogelijke nieuwe werkwijzen								Vaststellen en implementeren nieuwe werkwijzen							
D. Digitalisering ⓘ													Verdiepen in digitaliseringsopgave, waaronder DSO ⓘ								Voorbereiden digitalisering, waaronder DSO ⓘ								Implementeren digitalisering, waaronder DSO							
E. Cultuur, gedrag en competenties ⓘ													Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties ⓘ				Opstellen (strategisch) personeelsplan				Ontwikkelen gevraagde competenties								Doorontwikkelen gevraagde competenties							

Verkiezingen

Verkiezingen																																					Gemeenteraad 21-3-2018																								Provinciale Staten en Waterschappen 4-3-2019											
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Begrotingscyclus

Gemeente													Voorjaarsnota				Programma-begroting																Voorjaarsnota				Programma-begroting			
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	---------------------	--	--	--

Wetgevingstraject (indicatief)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Omgevingswet	Behandeling door Eerste Kamer																																			
Aanvullingswetten bodem en geluid	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Aanvullingswet natuur	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling															
Aanvullingswet grond	Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling																							
Invoeringswet	Schrijven												Toetsing, consultatie en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies				Parlementaire behandeling															
Uitvoerings-AMvB's	Schrijven				Toetsing, consultatie, voorhang en verwerken				Advies Raad van State en verwerken advies																											
Ministeriële regelingen	Voorbereiden				Schrijven				Toetsing, consultatie en verwerken				Technische notificatie																							
Aanvullingsbesluit	Schrijven												Toetsen				Consultatie en voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies															
Invoeringsbesluit	Schrijven												Toetsing				Consultatie & voorhang				Advies Raad van State en verwerken advies															

Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties

Het enkel beschikken over kennis over de wet zal niet toereikend zijn. Het gaat om een brede cultuur- en gedragsverandering bij initiatiefnemers, bestuurders en ambtenaren. U kunt de bestaande situatie binnen uw organisatie tegen het licht houden van bovengenoemde aspecten. Door met elkaar in gesprek te gaan kunt u inventariseren hoe groot de impact is van de wet op uw eigen organisatie en waar de verschillende aandachtspunten en kansen liggen.

1. Waarom gaan we aan de slag met de Omgevingswet

Opstellen plan van aanpak: definiëren opgave

In het plan van aanpak wordt beschreven, het wat, waarom en het hoe. Wat is de opgave (scope van de opgave), waarom (aanleiding en consequenties) doen we dit en hoe gaan we het aanpakken (organisatie van het proces).

Wat

In het plan van aanpak wordt de scope van de opgave bepaald. Blijft de scope beperkt tot de implementatie van de Omgevingswet in de eigen organisatie (werkprocessen, cultuur, houding en gedrag, ICT) of gaat het ook over concrete producten zoals een Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Waarom

Een korte beschrijving van de doelen van de wet en de consequenties daarvan voor de betreffende organisatie. Waarom doen we dit: we willen op tijd klaar zijn om de Omgevingswet te kunnen uitvoeren als deze van kracht wordt.

Hoe

Dit betreft de wijze waarop het proces wordt georganiseerd. Waarin onder meer de vraag moet worden gesteld of de gemeente een projectleider aanwijst en projectgroep instelt. De samenstelling van de projectgroep moet ook worden bepaald. Dat is mede afhankelijk van de scope van de opgave. Hoe lopen de verantwoordingslijnen, wie is opdrachtgever? Relatie met bestuur en betrokkenheid. Eerste opzet van fasering van de aanpak. Bijvoorbeeld:
2016: Bewustwording en verdieping
2017: Voorbereiding en verandering
2018: Realisatie en verankering.
2019: Evaluatie en verbetering

2. Wat willen we bereiken met de Omgevingswet?

Opstellen startnotitie: definiëren ambities

In de startnotitie beschrijft de betrokken organisatie op hoofdlijnen haar visie, ambitie, strategie en koers ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet. De startnotitie dient te worden vastgesteld, waarna deze nader kan worden uitgewerkt in het programmaplan.

Ambitie bepalen

Voor het bepalen van de ambitie bij de implementatie kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de door de VNG opgestelde archetypen/insteken:

1. Consolidierend: de gemeente gebruikt de Omgevingswet in eerste instantie alleen om de wettelijk noodzakelijke wijzigingen door te voeren;
2. Selectief: de gemeente gebruikt de Omgevingswet om lokaal op onderdelen het verschil te maken;
3. Calculerend: de gemeente gebruikt de Omgevingswet waar dit aanwijsbaar voordeel oplevert en waar verandering wordt nagestreefd;
4. Vernieuwend: de gemeente gebruikt de Omgevingswet om een forse vernieuwingsslag door te voeren

Wat kun je al doen?

Naast het bepalen van de ambitie is het zaak om:

- Een raming van het benodigde budget op te stellen en het proces in gang te zetten voor reservering.
- Een impactanalyse uit te voeren van het effect van de Omgevingswet voor de eigen organisatie. Wat betekent de Omgevingswet voor:
 - de organisatiestructuur,
 - samenwerking met de Omgevingsdienst,
 - relatie met de andere overheden,
 - de werkprocessen,

- de ICT,
- de medewerkers (competenties, houding en gedrag).

De VNG heeft hiervoor [vragenlijst](#) ontwikkeld die als handvat kan dienen bij de uitvoering van een impactanalyse.

- Een stakeholdersanalyse uitvoeren. In beeld brengen van de partijen waarmee wordt samengewerkt en onder de Omgevingswet mee wordt samengewerkt. Als gevolg van de verbreding van de scope onder de Omgevingswet zullen er meer partijen zijn waarmee contacten moeten worden onderhouden. Naast een externe stakeholderanalyse is het ook goed om de interne samenwerking in beeld te brengen.

3. Hoe gaan we aan de slag met de Omgevingswet? Met wie? Wanneer?

Organiseren financiële dekking

Financiële dekking dient tijdig te worden geregeld, zodat het in de begroting kan worden opgenomen.

Opstellen programmaplan, inclusief begroting

Het programma is een soort van paraplu boven de verschillende projecten. Daarbij is het een afweging of concrete implementatie producten zoals een Omgevingsvisie en Omgevingsplan wel onder eenzelfde programmastructuur moeten worden gebracht.

Het programma kan zich ook beperken tot de procesmatige implementatie van de Omgevingswet binnen de organisatie. In dat geval gaat het over projecten als:

- ICT;
- Inrichting van de werkprocessen;
- Competenties van medewerkers en opleidingsplannen;
- Inrichting van de organisatie en samenwerking met andere overheden (bijvoorbeeld de relatie met de Omgevingsdiensten, wat leg ik waar neer)

Programmaplan:

Het programmaplan is een gedetailleerde uitwerking van de startnotitie. Hiermee wordt het programma gereed gemaakt voor uitvoering. Het programmaplan bevat onder andere:

- Programmaorganisatie
- Besturingscriteria (zoals tempo, haalbaarheid, efficiëntie)
- Financiële paragraaf

Daarnaast bevat het programmaplan, afhankelijk van het gekozen ambitieniveau, een uitwerking van activiteiten en organisatie in verschillende sporen:

- Bestuurlijke keten
- Beleidsvisie en instrumenten
- Processen en organisatie
- ICT voorzieningen
- Cultuur, gedrag en competenties
- Interne en externe communicatie over de uitvoering van het Programmaplan
- Planning
- Inzet personeel
- Monitoring

Herijken programmaplan

Op basis van inzichten uit de voortgangsrapportage en nieuwe informatie over de inhoud en ontwikkeling van de AMvB's, ministeriële regelingen, overgangsregelgeving kan het programmaplan verder worden aangescherpt voor de volgende fase.

Programmamonitoring

Opstellen monitoringsplan

Het monitoringsplan helpt om de voortgang van het programma te volgen. Een monitoringsplan beschrijft op welke wijze de resultaten (output) van projecten en de baten (outcome) van het programma worden gemeten.

Opstellen voortgangsrapportage

De voortgangsrapportage geeft inzicht in de voortgang ten opzichte van het programmaplan, de behaalde resultaten en de bijdrage aan programmadoelstellingen. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van het monitoringsplan. Indien nodig kan het programmaplan op basis van de voortgangsrapportage worden herijkt.

A. Bestuurlijke keten

Onder de Omgevingswet zal in diverse processen de samenwerking tussen bestuurlijke partners intensiveren zoals bij vergunningverlening; toezicht- en handhaving en de beleids- en planningsprocessen.

Oriënteren op samenwerkingspartners

Hierbij gaat het om bestuurlijke samenwerking met het doel om de ambities op het gebied van de implementatie van de Omgevingswet te realiseren. Onder de bestuurlijke keten verstaan we de Rijksoverheid (inclusief uitvoeringsorganisaties als Rijkswaterstaat), provincies, gemeenten, waterschappen en omgevingsdiensten. Ook veiligheidsregio's en GGD's zijn bij de Omgevingswet betrokken.

De gemeente bepaalt met de (regionale) partijen in de bestuurlijke keten de ambitie voor de samenwerking in de regio en hoe deze vorm te geven. Het is van belang de gemeenteraad op tijd te betrekken bij het bepalen van deze ambitie.

Meer informatie over rol gemeenteraad in Omgevingswet leest u op de website van de VNG. <https://vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/omgevingswet-invoering/nieuws/omgevingswet-heeft-urgentie-bij-raadsleden>

B. Omgevingsvisie en Omgevingsplan

De nieuwe Omgevingswet introduceert zes nieuwe kerninstrumenten die in de plaats komen van huidige instrumenten zoals structuurvisies en bestemmingsplannen. Voor gemeenten betreft het de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Opstellen Plan van Aanpak

De Omgevingswet introduceert zes nieuwe kerninstrumenten die in de plaats komen van huidige instrumenten zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

Gemeenten

Een goede start voor zowel een Omgevingsvisie als een Omgevingsplan is het opstellen van een integraal plan van aanpak. Dit plan van aanpak geeft inzicht in de doelstellingen van de gemeente met betrekking tot de ontwikkeling van een Omgevingsvisie- en Omgevingsplan en daarnaast in hoe, wanneer en met wie de gemeente deze doelstellingen wil bereiken.

Het plan van aanpak dient te worden vastgesteld door het college van B&W en de gemeenteraad.

Inventariseren bestaand beleid

Beleid op rij: Na het opstellen van een plan van aanpak kan worden gestart met een inventarisatie en analyse van alle huidige bestemmingsplannen, beleidsvisies en gemeentelijke verordening. Waar zit overlap en waar zitten mogelijke knelpunten bij de overgang naar een Omgevingsplan en een Omgevingsvisie? Door het bestaande beleid vroegtijdig op een rij te zetten, kunnen mogelijke knelpunten zoals elkaar tegensprekende verordeningen, maar ook kansen voor versnelling of doorgang van gewenste ruimtelijke initiatieven binnen de gemeente worden geïdentificeerd. De opbrengsten van deze analyse vormen waardevolle input voor de volgende fase, waarin gestart kan worden met het proces om te komen tot een Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Voorbereiding

Gemeenten - Omgevingsvisie

Na vaststelling van het Plan van Aanpak is het opstellen van een Nota van Uitgangspunten de volgende stap. Deze Nota van Uitgangspunten dient te worden vastgesteld door de gemeenteraad. De volgende richtinggevendende vragen helpen bij het opstellen van de Nota van Uitgangspunten.

1. Stel je de Omgevingsvisie alleen voor je eigen gemeente op of in samenwerking met andere gemeenten?
2. Op welke periode heeft de Omgevingsvisie betrekking?
3. Wat is de reikwijdte van de Omgevingsvisie?
4. In hoeverre en op welke wijze betrek je stakeholders bij het opstellen van de Omgevingsvisie?
5. Waar ligt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Omgevingsvisie?
6. Welke vorm krijgt de Omgevingsvisie?

Na vaststelling van de Nota van Uitgangspunten kan worden gewerkt aan een concept-voorontwerp van de Omgevingsvisie. Dit concept-voorontwerp dient aan het eind van de voorbereidingsfase te worden vastgesteld door het college van B&W.

Gemeenten - Omgevingsplan

Parallel aan en in nauwe samenhang met de ontwikkeling van de Omgevingsvisie kan gestart worden met het opstellen van een Omgevingsplan.

Achtergrondinformatie

- <http://www.omgevingswetportaal.nl/publicaties/documenten/magazines/2015/08/e-book-omgevingswet-in-themas/e-book>
- <http://www.omgevingswetportaal.nl/praktijk/pilots-vooruitlopend-op-de-omgevingswet/pilots-omgevingsvisie>
- <http://www.omgevingswetportaal.nl/praktijk/pilots-vooruitlopend-op-de-omgevingswet/pilots-omgevingsplan>

C. Processen en organisatie

De Omgevingswet staat voor integraal en zaakgericht werken. Deze werkwijze kan ertoe leiden dat werkprocessen binnen een organisatie niet meer actueel zijn of dat er een behoefte ontstaat aan meer verbinding met de werkprocessen van ketenpartners (zoals omgevingsdiensten). De Omgevingswet vraagt niet om een reorganisatie van een overheidsorganisatie. Aanpassen van processen en organisatie zijn in het licht van de Omgevingswet zinvol als dat leidt tot betere en snellere besluitvorming.

Oriënteren op mogelijke gevolgen voor de organisatie en werkwijzen

Onder processen en organisaties verstaan we onder andere afstemming tussen en inrichting van sturing, beleidsvorming en uitvoering, maar ook de relevante bedrijfsvoering domeinen: informatisering, organisatieontwikkeling/HRM, communicatie, juridische zaken, financiën . De resultaten van een uitgevoerde impactanalyse kunnen inzicht verschaffen waar een aanpassing van deze werkprocessen en organisatie wenselijk kan zijn.

D. Digitalisering

Digitalisering is een belangrijk hulpmiddel voor een goede en eenvoudige uitvoering van de Omgevingswet. Het stelt initiatiefnemers in staat om sneller te beschikken over informatie over zowel de kwaliteit van de fysieke leefomgeving als over de regels die daar gelden. Hierdoor kunnen onderzoekslasten worden verlaagd. Het stelt burgers, bedrijven en overheden in staat om eenvoudiger informatie met elkaar uit te wisselen. En digitalisering biedt kansen om besluitvorming te versnellen en te verbeteren. Goede digitale ondersteuning draagt bij aan de doelstelling om te komen tot vermindering van de administratieve lasten van burgers en bedrijven.

Voor de uitvoering van de Omgevingswet is het belangrijk dat de juiste informatie over een bepaald gebied met één klik op de kaart beschikbaar is voor de gebruiker. Daarom wordt tot 2024 gewerkt aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het Digitaal Stelsel wordt verdeeld in:

- Eén loket met gebruikerstoepassingen die op een gestandaardiseerde manier informatie aanbieden die initiatiefnemers, belanghebbenden en bevoegde gezagen, in de praktijk nodig hebben om zich te informeren of te oriënteren.
- Een centrale informatie-infrastructuur, waarvoor heldere afspraken en digitale standaarden gelden, om overzicht en inzicht te kunnen bieden.
- Informatiehuizen die op de informatie-infrastructuur aangesloten zijn en die vanuit verschillende beleidsvelden (zoals water, bodem, lucht, geluid, etc.) op een gestandaardiseerde manier informatie ontsluiten.

Het DSO ondersteunt de informatie-uitwisseling met inwoners en bedrijven, maar ook de processen voor planvorming, vergunningverlening, toezicht en handhaving bij de overheid zelf. Ook bij gemeenten. Gemeenten zijn niet alleen gebruikers, maar ook belangrijke leveranciers van informatie aan het stelsel.

Verdieping in digitaliseringsopgave, waaronder DSO

Digitalisering van de Omgevingswet is gericht op twee verbeteringen. Ten eerste op betere informatievoorziening: de beschikbaarheid van de juiste informatie op het juiste moment en hergebruik van informatie. Ten tweede op het beter ondersteunen van processen van de actoren die de wet uitvoeren, zoals het ondersteunen van een digitale aanvraag.

Vanaf 2019 hebben gemeenten een aantal voorzieningen nodig om met de Omgevingswet te kunnen werken. Het gaat onder meer om een webportaal (voor toegang tot het DSO), een landelijke registratie van omgevingsdocumenten (voor inzicht in geldende regels), het Informatiehuis Ruimte en een gegevenscatalogus (een overzicht van diensten die via het stelsel worden geboden). Daarnaast worden de bestaande voorzieningen Omgevingsloket Online (OLO), Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) en Ruimtelijke plannen geschikt gemaakt voor de Omgevingswet.

Gemeenten kunnen zich al voorbereiden op het Digitaal Stelsel.

Door:

- Het gesprek daarover te voeren met bestuurders, verantwoordelijk managers en ICT'ers;
- Na te denken of de Omgevingswet impact heeft op het takenpakket dat de gemeente heeft belegd bij de Omgevingsdienst. Welke taken worden straks door de Omgevingsdienst uitgevoerd en welke informatie-uitwisseling met de gemeente hoort hier bij?
- Na te gaan of de gemeente al I-projecten in de portfolio heeft benoemd en of er stappen gezet om daar via de begroting geld voor te reserveren.
- Te bezien of de basis op orde is: Hebben de basisregistraties de goede kwaliteit? Hoe ver is de gemeente met zaakgericht werken?

Een stapsgewijze ontwikkeling van de digitalisering is van belang voor een goede projectbeheersing.

Voorbereiding digitalisering, waaronder DSO

VIVO: Verkenning Informatie Voorziening Omgevingswet

Om er voor te zorgen dat de werkprocessen en informatievoorziening bij gemeenten vanaf 2018 zo goed mogelijk aansluiten op het Digitaal Stelsel is een verkenning uitgevoerd naar de noodzakelijke veranderingen in de gemeentelijke informatievoorziening. VIVO geeft, net als VISD

(Verkenning Informatievoorziening Sociaal Domein) dat deed, inzicht in de gewenste en noodzakelijke veranderingen bij gemeenten als gevolg van de Omgevingswet. Ook geeft het inzicht in de gevolgen voor het gemeentelijk applicatielandschap (GEMMA) in de volle breedte: processen, informatie-architectuur, informatiemodellen, gegevensmanagement en functionaliteit. In de verkenning zijn (informatie-)processen van gemeenten beschreven en is de relatie met ketenpartners, zoals de Omgevingsdiensten, geanalyseerd. Daarnaast is de rol van gemeenten bij het leveren van gegevens en het afnemen van informatie van de informatiehuizen uitgewerkt. VIVO bevat een lijst van acties/projecten die gemeenten gaan oppakken, daarbij ondersteund door VNG. Hiermee kunnen gemeenten zich voorbereiden op de komende veranderingen en ook de beoogde voordelen behalen.

Meer informatie over de eerste resultaten van de VIVO

<http://www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/actueel/nieuws/2016/05/31/eerste-mijlpaal-naar-een-digitaal-stelsel-voor-de-omgevingswet>

E. Cultuur, gedrag en competenties

Werken volgens de Omgevingswet betekent meer integraal en minder sectorgericht werken, in een andere interactie met burgers, ondernemers en andere partijen. Dit vraagt mogelijk om veranderingen in cultuur en gedrag en ontwikkeling van (nieuwe) competenties van betrokken medewerkers.

De Omgevingswet biedt veel mogelijkheden voor maatwerk voor inhoud en eigen beleid. Dit vraagt dat medewerkers naast inhoudelijke kennis ook beschikken over vaardigheden om op een goede manier invulling te geven aan de instrumenten. De Omgevingswetbenadering vraagt om:

- integraal denken en handelen
- meer samenwerking binnen en tussen organisaties
- meer meedenken met initiatiefnemers.

Dit samen met de omgeving waar het initiatief plaatsvindt.

Inventarisatie impact op cultuur, gedrag en competenties

Het enkel beschikken over kennis over de wet zal niet toereikend zijn. Het gaat om een brede cultuur- en gedragsverandering bij initiatiefnemers, bestuurders en ambtenaren. U kunt de bestaande situatie binnen uw organisatie tegen het licht houden van bovengenoemde aspecten. Door met elkaar in gesprek te gaan kunt u inventariseren hoe groot de impact is van de wet op uw eigen organisatie en waar de verschillende aandachtspunten en kansen liggen.

